

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

A1.

α)

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 46: «Η ενσωμάτωση της Θεσσαλονίκης ... διάδοση σοσιαλιστικής και εργατικής ιδεολογίας στη χώρα.»

β)

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 77: «Οι Πεδινοί είχαν ως ηγέτη τον Δημήτριο Βούλγαρη ... σε άνεργους πτυχιούχους και στους μικροκαλλιεργητές.»

γ)

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 92: «Το Εθνικό Κόμμα του Κ. Μαυρομαλάλη ... δεν μπόρεσαν να υλοποιήσουν οι Βενιζελικοί.»

A2.

α)	Λάθος
β)	Σωστό
γ)	Σωστό
δ)	Σωστό
ε)	Λάθος

B1.

Σχολικό βιβλίο, σελίδες 215-216: Οι Προστατίδες Δυνάμεις ήρθαν σε διαπραγματεύσεις με τους επαναστάτες του Θερίσου για την κατάθεση των όπλων τους (ως σύντομη εισαγωγή στο ιστορικό πλαίσιο) + «Ο διαπραγματεύσεις ήταν σκληρές ... στη φάση της οριστικής του επίλυσης.»

B2.

Σχολικό βιβλίο, σελίδα 52: «Η Ελλάδα του μεσοπολέμου ... αυτά που έχασαν μέσα στην καταστροφή.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**Γ1.**

*** (για την απάντησή μας χρησιμοποιούμε τα στοιχεία που μας δίνονται από το σχολικό βιβλίο στις σελίδες 70-72, κατανέμοντας προσεκτικά την απάντησή μας σε πληροφορίες που αφορούν το α' ζητούμενο, ομοίως για το β' & γ' ζητούμενο, προσθέτοντας παράλληλα τα σχετικά στοιχεία που αναφέρονται στις πηγές μας) ***

α)

Η δυναμική παρουσία των κομμάτων στην πολιτική ζωή της χώρας αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι τρεις ηγέτες τους διηύθυναν τις εργασίες της Εθνοσυνέλευσης κατά το 1843-1844. Οι ηγέτες αυτοί κατόρθωσαν να αποφύγουν τις ακραίες θέσεις, να επιβληθούν στις ριζοσπαστικές ομάδες των κομμάτων τους και να πάρουν από κοινού αποφάσεις για τις συνταγματικές ρυθμίσεις. (ως εισαγωγή)

Οι κομματικές παρατάξεις συμφώνησαν στην ανάγκη να κατοχυρωθούν συνταγματικά ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα: η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου, η προστασία της ιδιοκτησίας, η δωρεάν εκπαίδευση. Όλοι οι αντιπρόσωποι συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν αξίες και δικαιώματα που έπρεπε να προστατευθούν από την αυθαιρεσία της κρατικής εξουσίας. Μια αδυναμία ήταν το ότι δεν κατοχυρώθηκε το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και συνεταίριζεσθαι, πράγμα που μπορούσε να φέρει εμπόδια στη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών.

β)

Με διατάξεις του συντάγματος του 1844 κατοχυρωνόταν, με ελάχιστους περιορισμούς, το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας για τους άνδρες, ρύθμιση που αποτελούσε παγκόσμια πρωτοπορία. Επιπλέον, οριζόταν η εκλογική διαδικασία, σύμφωνα με την οποία οι εκλογείς μπορούσαν να δώσουν θετική ψήφο σε όσους υποψηφίους ήθελαν, συμπληρώνοντας ψηφοδέλτια, ακόμη και διαφορετικών Συνδυασμών. Σχετικές πληροφορίες αντλούμε και από το πρώτο κείμενο που μας δίνεται (Κείμενο Α), όπου αναφέρεται ότι σύμφωνα με τον εκλογικό νόμο (τα σχετικά με τον οποίο καθορίζονταν στο άρθρο 59) του 1844, δικαίωμα ψήφου είχαν οι άντρες που είχαν συμπληρώσει το 25^ο έτος της ηλικίας τους. Βασική προϋπόθεση ήταν να έχουν κάποια ιδιοκτησία και να ασκούν κάποιο επάγγελμα ή επιτήδευμα. Παρά τον πρωτοποριακό χαρακτήρα του εκλογικού νόμου, παρατηρούμε ότι στερούνταν του δικαιώματος ψήφου οι ακτήμονες και οι άνεργοι, δηλαδή οι αδύναμες κοινωνικά και οικονομικά ομάδες του πληθυσμού. Δικαίωμα ψήφου δεν είχαν επίσης όσοι διατελούσαν σε ανάκριση για κακούργημα, όσοι είχαν χάσει το δικαίωμα ψήφου προσωρινά ή κατόπιν δικαστικής απόφασης και όσοι είχαν στερηθεί το δικαίωμα διαχείρισης της περιουσίας τους.

γ)

Στο σύνταγμα του 1844 καθορίστηκαν και οι βασιλικές εξουσίες. Μεταξύ των σπουδαιότερων ήταν η συμμετοχή του βασιλιά στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας και η αρχηγία του κράτους και του στρατού. Όμως, καμία πράξη του δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού, που βεβαίως είχε διορισθεί από τον ίδιο τον βασιλιά, όπως αναφέρεται και στο δεύτερο κείμενο (κείμενο Β). Ακόμα προβλεπόταν η ύπαρξη Βουλής και Γερουσίας. Οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από τον βασιλιά και θα διατηρούσαν το αξίωμά τους ισόβια. Ανάλογες πληροφορίες, σχετικά με τη θέση του βασιλιά, αντλούμε και από το δεύτερο κείμενο που μας παρατίθεται (κείμενο Β). Ο βασιλιάς αποτελούσε το ανώτατο και κυρίαρχο όργανο του κράτους και περιοριζόταν η εξουσία του μόνο από τα όσα είχαν διατυπωθεί ρητά στο Σύνταγμα. Σημαντική παράμετρος, εξάλλου, του Συντάγματος του 1844 ήταν η αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Συγκεκριμένα, η νομοθετική εξουσία ασκείτο ταυτόχρονα από το Βασιλιά, τη Βουλή και τη Γερουσία και η εκτελεστική ανήκε αποκλειστικά στον Βασιλιά (όπως ήδη προαναφέρθηκε). Το πρόσωπο του Βασιλιά ήταν ιερό και απαραβίαστο και η απονομή της δικαιοσύνης ήταν υπό τον πλήρη έλεγχό του, καθώς μπορεί η δικαστική εξουσία να εφαρμόζεται από τα δικαστήρια, αλλά οι δικαστικές αποφάσεις εκτελούνταν εν ονόματι του Βασιλιά.

Δ1.

*** (για την απάντησή μας χρησιμοποιούμε τις πληροφορίες που μας δίνονται από το σχολικό βιβλίο στη σελίδα 155 και προσθέτουμε τα συναφή στοιχεία που μας δίνονται από τις πηγές) ***

Η Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π) διέκρινε την αποκατάσταση των προσφύγων σε αγροτική (παροχή στέγης και κλήρου στην υπαίθρο) και αστική (παροχή στέγης στις πόλεις). Μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία-βιομηχανία κ.τ.λ.), δόθηκε το βάρος στη γεωργία, γιατί:

- Υπήρχαν τα μουσουλμανικά κτήματα (κυρίως στη Μακεδονία, αλλά και στη Κρήτη, τη Λέσβο, τη Λήμνο και αλλού),
- Η αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες,
- Η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στη γεωργική παραγωγή,
- Υπήρχε η πολιτική σκοπιμότητα της αποφυγής κοινωνικών αναταραχών με τη δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών, αντί εργατικού προλεταριάτου.

Όπως αναφέρεται και στο κείμενο που μας δίνεται, η Ε.Α.Π. είχε δώσει μεγαλύτερη βαρύτητα στην αγροτική αποκατάσταση, κάτι που γίνεται εμφανές και από την χρηματική ενίσχυση που διετεθή (10,5 εκατομμύρια στερλίνες για τα προγράμματα της υπαίθρου, σε αντίθεση με το μικρό ποσό των 2 εκατομμυρίων στερλινών για την αστική αποκατάσταση). Αυτή η καταφανής διάκριση υπέρ των

αγροτών είχε προκαλέσει την αντίδραση των προσφύγων, ιδιαίτερα βεβαίως εκείνων που ζούσαν στα αστικά κέντρα και μπορούσαν να εκφράσουν την οργή τους διαδηλώνοντας στους δρόμους.

Εξάλλου, δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη καθώς:

- Ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα και τα κτήματα των Βουλγάρων μεταναστών (σύμφωνα με τη συνθήκη του Νεϊγύ). Αυτό θα καθιστούσε τους πρόσφυγες αυτάρκεις σε σύντομο χρονικό διάστημα και θα συντελούσε στην αύξηση της αγροτικής παραγωγής. Ταυτόχρονα, θα αποτελούσε έναν πολύ καλό τρόπο για την απόσβεση των όποιων δυσφοριών θα μπορούσαν να δημιουργηθούν από την αδυναμία εύρεσης εργασίας στα μεγάλα αστικά κέντρα, κάτι που δυνητικά θα επέφερε κοινωνικές και πολιτικές αναταραχές.
- Θα καλυπτόταν το δημογραφικό κενό που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που προκάλεσαν οι συνεχείς πόλεμοι (1912-1922). Επιπλέον, έτσι εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές. Η κυβέρνηση είχε κατανοήσει τη στρατηγική ανάγκη να εποικιστούν το συντομότερο δυνατό αυτά τα εδάφη, καθώς θα αποτελούσαν πολύτιμο «εμπόδιο» στις όποιες βλέψεις των Σλάβων επί των εδαφών της Βορείου Ελλάδας.

Όπως παρατηρούμε και στον πίνακα το μεγαλύτερο ποσοστό προσφύγων συγκεντρώνεται στη Μακεδονία (52,2%) είτε ως καλλιεργητές δημητριακών είτε ως καπνοπαραγωγοί και αποκαθίστανται ως αγρότες, διότι υπήρχαν εκεί και ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθούν τα μουσουλμανικά κτήματα. Πρόσφυγες, εγκαθίστανται και στη Δυτική Θράκη, αλλά το ποσοστό φτάνει μόλις το 8,8%, καθώς παρέμειναν εκεί μουσουλμάνοι που είχαν εξαιρεθεί της υποχρεωτικής ανταλλαγής με την ελληνοτουρκική σύμβαση (1923). Στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και στην Κρήτη εγκαθίστανται πρόσφυγες σε ποσοστό 4,6% και 2,8% αντίστοιχα σε μουσουλμανικά κτήματα που έχουν εγκαταλειφθεί και αποκαθίστανται ως αγρότες, ενώ στην πεδινή Θεσσαλία το ποσοστό των προσφύγων ανέρχεται μόλις στο 2,8%, καθώς η αγροτική μεταρρύθμιση που άρχισε να εφαρμόζεται από το 1917 έχει στον μεγαλύτερο βαθμό ολοκληρωθεί. Στη Στερεά Ελλάδα το ποσοστό ανέρχεται σε 25,1%, καθώς εγκαθίστανται πρόσφυγες ως αστοί σε μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Πειραιάς κ.λπ.). Τέλος, σε άλλες περιοχές, όπως Πελοπόννησος (2,3%), Ήπειρος (0,7%), Κυκλάδες (0,4%) και Ιόνια νησιά (0,3%) εγκαθίσταται μικρότερος αριθμός προσφύγων, που ασχολήθηκε με τη γεωργία, αλλά και το εμπόριο και τη ναυτιλία.